

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук,
професора Федчишин Надії Орестівни
на дисертаційну роботу Романчук Ольги Василівни
*«Теоретико-методологічні основи підготовки фахівців фізичного виховання і
спорту до педагогічної діяльності з дітьми і молоддю в Австрії (XX – поч. XXI
ст.)»*, подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за
спеціальністю: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

**Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок з планами
відповідних галузей науки та народного господарства.**

Тенденції та перспективи функціонування освітніх систем викликають зацікавлення учених багатьох країн. Задля розв'язання низки питань освітньої діяльності сьогодні все більше звертаються до вивчення світових надбань, до врахування як позитивного досвіду процесу модернізації світової педагогічної науки і практики, так і врахування помилок і прорахунків минувшини. У цьому сенсі виправданим є пошук України разом з країнами ЄС спільних шляхів розбудови професійної освіти. Синхронізація цілей професійної освіти з потребами глобалізованих держав, модернізація змісту освіти, посилення ціннісного її потенціалу є необхідними для України в умовах реформи школи. Вивчення тенденцій підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту покликано окреслити перспективні стратегічні орієнтири, розкрити цінний практичний досвід з метою гармонізації вітчизняної професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту з європейськими стандартами, інтеграції національної освіти в європейський освітній простір, що є суголосним із «Новою українською школою, Законом України «Про освіту».

Актуальність підвищення якості підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту визначається потребами сучасної освітньої практики. Відтак виникає необхідність аналізу основних елементів освітньої системи підготовки у різних площинах, що уможлиблює проектування та впровадження конкретних інновацій у ЗВО, спрямованих на оптимізацію їх діяльності. Це потребує комплексного розгляду сутності професійної діяльності випускників фізичного виховання і спорту, ґрунтовного вивчення зовнішніх і внутрішніх чинників їхнього професійного розвитку, моделювання системи якості професійної підготовки й обґрунтування педагогічних умов удосконалення такої підготовки в освітньому процесі ЗВО.

У контексті євроінтеграційного спрямування розробка вітчизняної концепції якісної освіти значною мірою орієнтується на освітні здобутки країн Європи, до яких належить Австрія, яка впродовж майже двохсот років суттєво не змінювала вектор освіти. Доцільність порівняння траєкторій розвитку досліджуваного освітнього феномену в Австрії та в Україні підтверджується

спільними суспільно політичними та соціально-економічними контекстами, які цілком слушно визначає авторка рецензованої наукової розвідки, констатує, що обидві країни – почасти мають спільну історію кінця XIX – початку XX ст. (Галичина, Буковина, Закарпаття), у яких упродовж десятиліть в основному співпадали головні виклики щодо національно-державного будівництва, боротьби за міжнародне визнання, реалізації освітньої політики. Значимою для запропонованого у дослідженні порівняння стану та тенденцій розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту є і принципова відмінність у сучасному політичному статусі обох держав: Австрія, на відміну від України, є членом ЄС, що має нові перспективи у сфері економічного зростання, інновацій, соціальної справедливості та єдності, активного громадянства, подолання бідності тощо.

Відповідно виправданим є звернення Романчук О.В. до дослідження освітніх традицій і здобутків цієї країни, зокрема на рівні підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту, тим більше, що обрана дисертанткою проблема розвідки не отримала належного вивчення й висвітлення в історії світової та й української педагогічної науки зокрема, що переконливо доведено дисертанткою в огляді досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Заслуговує схвалення коректність визначення мети, об'єкта, предмета дослідження. Погоджуємось із окресленими завданнями дисертаційної роботи. Аналіз основних позицій дисертації дозволяє скласти загальне позитивне уявлення про науковий апарат, структуру і логіку зазначеної праці, її інструментарій, способи інтерпретації отриманих даних, що представляє собою повний дослідницький цикл. Отож основні концептуальні положення проведеного дослідження, які визначають його стратегію і тактику, є достатньо переконливими. Дисертантка на різних етапах наукового пошуку послуговується широкою джерельною базою, що охоплює 770 найменувань, з них 229 іноземною мовою. Досягненню поставленої мети, розв'язанню визначених авторкою завдань дослідження і формулюванню висновків слугували обрані теоретичні та емпіричні методи дослідження, що у сукупності гарантували валідність і достовірність одержаних результатів, які пройшли належну апробацію. Основні концептуальні положення та висновки, проведеної у процесі дослідження роботи, належним чином обґрунтовано, про що свідчить аналіз тексту дисертації, автореферату та змісту публікацій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Рецензована дисертаційна робота відповідає нормативним документам МОН України і виконана в межах комплексної наукової теми кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка як складник комплексної наукової проблеми «Формування цінностей особистості в європейському освітньому просторі: теорія та практика»

(номер державної реєстрації 0113U001233). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Львівського державного університету фізичної культури (протокол № 8 від 19 квітня 2016 року) та на засіданні вченої ради Дрогобицького державного педагогічного університету імені Іван Франка (протокол № 17 від 19 жовтня 2017 р.).

До найбільш істотних наукових результатів роботи віднесено: комплексне дослідження генези підготовки фахівців фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності з дітьми і молоддю в Австрії (XX – поч. XXI ст.); результати компаративного аналізу фундаментальних тенденцій підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії та в Україні на основі осмислення оновлених цілей, завдань, змісту та цінностей освіти в євроінтеграційному та глобальному вимірах; окреслення перспективних напрямів системи вітчизняної освіти з підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Результати виконаного дослідження досить повно висвітлені в роботах авторки: усього – 73 публікації авторки. Серед них: 1 одноосібна монографія, 2 статті у виданнях, що індексуються наукометричною базою Scopus, 23 статті у провідних наукових фахових виданнях (з них 8 статей у виданнях, що індексуються міжнародною наукометричною базою Index Copernicus), 5 статей у зарубіжних фахових періодичних наукових виданнях, 1 популярна енциклопедія, 42 публікації у збірниках наукових праць, педагогічних журналах, збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій. Наукові положення, висновки і пропозиції дисертації апробовані на 19-и науково-практичних конференціях, зокрема на 6-и міжнародних (Велика Британія, Польща, Туреччина, Німеччина та ін.), що дає вагомі підстави їх урахування в педагогічній науці та практиці професійної освіти.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Вважаємо, що систематизовані й узагальнені положення методологічного та теоретичного обґрунтування досліджуваної проблеми, фактологічний матеріал, джерельна база є цінними для подальших наукових розвідок із порівняльної педагогіки, розробки лекційних і практичних занять із курсів «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка», «Професійна освіта», спецкурсів та спецсемінарів із проблем розвитку освітніх систем у зарубіжжі; у процесі вдосконалення змісту науково-педагогічної підготовки сучасних магістрів та докторів філософії напряму підготовки 011 Освітні, педагогічні науки; для укладення енциклопедичних і довідкових видань.

Структура дисертації. Дисертація належним чином структурована. Складається зі вступу, з п'яти розділів (взаємопов'язаних і взаємозалежних між собою), висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі чітко визначено мету дослідження, його завдання, об'єкт і предмет, розкрито концепцію і методологічні підходи. Теоретико-методологічним підґрунтям дисертації є її перший розділ – «Професійна підготовка фахівців фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності з дітьми і молоддю в Австрії як науково-педагогічна проблема», у якому проаналізовано науковий педагогічний дискурс підготовки спеціалістів фізичного виховання і спорту, створений вітчизняними та європейськими науковцями; здійснено інтерпретацію базових понять дослідження; окреслено теоретико-методологічні засади дослідження тенденцій професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності з дітьми і молоддю в Австрії.

На особливу увагу заслуговує запропоноване авторське бачення компаративного дослідження тенденцій підготовки фахівців фізичного виховання і спорту як цілісного динамічного педагогічного процесу, який забезпечує формування особистості фахівця, розвитку його професійних компетентностей, психо-фізіологічних властивостей для ефективного розв'язання завдань, виконання обов'язків з раціональної організації фізичного виховання і спорту з комплексом загальних та спеціальних компетентностей для ефективного провадження майбутньої професійної діяльності, навчання, виховання, передавання накопиченого досвіду і культури, створення умов для особистісного розвитку дітей та молоді засобами фізичної культури і спорту. О.В. Романчук застосувала компетентнісний підхід при дослідженні змісту підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності у закладах освіти Австрії з акцентом на загальних, спеціальних та професійних компетентностях майбутніх вчителів фізичної культури, необхідних для успішної професійної самореалізації (§1.2 та 1.3).

У другому розділі – «Історичні аспекти професійної підготовки кадрового забезпечення сфери фізичного виховання і спорту в Австрії» розглянуто генезу підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії; окреслено передумови, особливості та трансформаційні процеси становлення системи професійної підготовки спеціалістів фізичного виховання і спорту в Австрії у контексті аналізу історико-культурних, соціально-економічних та політичних умов у досліджуваній період. Авторкою опрацьовано, прокоментовано та узагальнено широку сукупність інформаційно-аналітичних документів, наукових розвідок, джерел навчально-методичного характеру, що дозволило створити цілісну картину розвитку досліджуваного освітнього феномену.

Відзначаємо зроблений дисертанткою екскурс до традицій підготовки фахівців фізичного виховання і спорту на теренах Австрії у різні часові проміжки, а саме звернення О.В. Романчук до непересічної постаті відомого педагога, прихильника гербартіанства та вчення Й.-Ф. Гербарта, професора Віденського університету – В. Е. Мільде (W.E. Milde) та його «Підручника із загальної педагогіки» («Allgemeine Padagogik»), який у XIX ст. був єдиним

підручником із систематизованим викладом педагогіки як науки для усіх закладів педагогічної освіти на австро-угорських землях. Діяльність В. Е. Мільде, як єпископа Відня, забезпечила належний науковий рівень підготовки вчителів до фізкультурно-спортивної діяльності на теренах Австрії. Вчений зробив вагомий внесок у теоретичну розробку ідей, принципів фізичного виховання, запровадження фізичної культури як навчального предмета в освітні програми австрійських шкіл (стр.130-134).

Схвально оцінюємо охарактеризовану О.В. Романчук професійно-теоретичну (загальнонаукові, філософські, біологічні засади фізичного виховання дітей і молоді) та професійно-методичну (методики і технології проведення занять з фізичної культури на різних рівнях системи шкільної освіти, оволодіння спеціальними методиками викладання різних видів спорту), а відтак і післядипломну підготовку майбутніх учителів фізичної культури в Австрії, що, в свою чергу, дозволило забезпечити можливості для неперервного вдосконалення професійної компетентності вчителів цього фаху відповідно до розвитку теорії і методики фізичного виховання (стр.151-154).

Дисертанткою запропонований детальний аналіз підготовки педагогічних кадрів в інститутах фізичного виховання при університетах м. Грац, м. Інсбрук, м. Зальцбург та м. Відень першої половини ХХ ст. (нормативні документи у сфері фізичного виховання і спорту; підготовка вчительських кадрів цього профілю; фізкультурна освіта як пріоритет державної політики; відновлення історичних традицій шкільної фізкультурної освіти та професійної підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту (§2.2); якісне оновлення теорії і практики шкільної фізкультурної освіти (нові підходи до шкільного фізичного виховання, засадничі принципи його здійснення, методи і форми організації); забезпечення низки оптимальних умов, можливостей, здоров'язберігаючих, особистісно-розвивальних, соціальних завдань фізичного виховання і спорту в системі шкільної освіти (§2.3).

Нам імпонує запропонована О.В. Романчук авторська періодизація розвитку системи підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії (початковий (1789-1847), інституціоналізація (1848-1912), нормативно-правового врегулювання (1913-1937), націонал-соціалістичної ідеологізації (1938-1945), денацифікації та відновлення (1945-1973), структурно-організаційної перебудови (1974-1991), неперервної модернізації (1992-2013).

У третьому розділі рецензованого дослідження – «Методологічні підходи й концепції у системі професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту Австрії» окреслено концептуальні засади підготовки фахівців фізичного виховання і спорту Австрії; розкрито її структурні компоненти та змістові характеристики; проаналізовано особливості професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту на тлі європейського досвіду. Заслуговує на підтримку системне осмислення авторкою витоків концепції підготовки фахівців

фізичного виховання і спорту на основі міждисциплінарного підходу, що став основою формування цілісного знання про зміст підготовки в австрійській системі неперервної освіти (стр. 204-207; 213-216). Позитивно, що з метою створення повного уявлення про засадничі принципи підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії, О.В. Романчук відзначила багатогранність і різновекторність підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії, що зумовлено специфікою системи професійної підготовки й віднесла до них комплексність, різноманітність (конгломерат взаємопов'язаних, взаємозумовлених компонентів) та варіативність освітніх програм; цілісність і неперервність (взаємозв'язках її ланок, послідовність етапів, наступність рівнів підготовки); демократичність і гуманістичну спрямованість (ідеї соціальної рівності, свободи, різнобічного розвитку особистості майбутнього фахівця), відкритість та динамічність (неперервна еволюція відповідно до розвитку науки, техніки, спорту, освіти, запитів держави і суспільства) (§3.3).

Важливою позицією, презентованою у розділі, є аналіз кількісних та якісних характеристик, які безпосередньо впливають на ефективність австрійської системи підготовки кадрів з фізичного виховання і спорту, забезпечуючи відповідність якості спеціалістів спортивної та фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми і молоддю відповідно до сучасних вимог суспільства і держави. Водночас інституційна різноманітність та організація, відповідно до сучасних стандартів педагогічної освіти, орієнтують відповідну підготовку на відкритість й мобільність.

У четвертому розділі «Дидактичні засади професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в австрійській системі неперервної освіти» дисертантка виокремлює ланки системи неперервної підготовки кадрів з фізичного виховання та спорту: первинну (професійна освіта, що забезпечує підготовку фахівців фізичного виховання для галузі позашкільної спортивно-виховної роботи, дошкільного виховання, сфери оздоровлення і реабілітації, системи шкільної освіти початкового та базового рівнів), середню (професійна освіта фахівців фізичного виховання і спорту на базі профільних середніх навчальних закладів (академії спорту в Граці, Відні, Інсбруці, Лінці), вищу (бакалаврська – формування базових соціально-особистісних, загальнокультурних, загальнонаукових, професійних компетенцій; магістерська – розширення, поглиблення, доповнення спектру професійних компетенцій) та післядипломну (на базі середніх і вищих освітніх закладів).

Ольга Василівна детально проаналізувала особливості змісту та організації процесу підготовки фахівців фізкультурно-спортивного профілю у системі професійної освіти Австрії, які регламентуються єдиними для усіх закладів навчальними планами, орієнтиром яких є наявність професійних знань, умінь, навичок, особистісних якостей, необхідних для успішної професійної самореалізації спортивного педагога, формування професійних

компетентностей. Зокрема, в процесі професійної освіти майбутніх учителів фізичного виховання/спорту в австрійських середніх професійних школах особливе значення відводилося гуманітарній підготовці, що реалізовувалося низкою навчальних дисциплін: релігія, німецька мова, іноземна мова. Аналіз нормативних документів і навчальних планів (навчальні курси з релігії: «Основи християнської моралі», «Тіло як храм Святого Духа», «Етика спорту», «Моральні цінності і спорт», «Конфліктні ситуації у спорті») свідчить про винятково важливе місце релігійного навчання і виховання в структурі гуманітарної підготовки майбутнього вчителя спорту (усвідомлення християнської концепції життя, виховання в дусі миру і християнської моралі), які носили здебільшого дискусійний-проблемний характер (стр.249-252). Відзначимо постанову Міністерства освіти, мистецтва і культури Австрії (від 14.11.2011), у заголовку якої мова йде про поєднання навчальних планів для фахівців фізичного виховання та спорту із навчальними планами з релігії у цих закладах (*Verordnung der Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur, mit der die Lehrpläne für Schulen für Ausbildung von Leibeserziehern und Sportlehrern geändert werden; Bekanntmachung der Lehrpläne für den Religionsunterricht an diesen Schulen*) (стр. 248). Чітким професійним спрямуванням у процесі професійної освіти майбутніх учителів фізичного виховання/спорту в австрійських закладах відводилося філологічній підготовці, що передбачало вдосконалення комунікативної компетентності педагогічних кадрів, формування навичок конструктивної мовної поведінки у професійній сфері, належне опрацювання фахової літератури.

У п'ятому розділі рецензованого дослідження «Особливості підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії та в Україні: компаративний аспект» О.В. Романчук доречно провела паралелі аналізу системи та змісту фахової підготовки спеціалістів з фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності з дітьми і молоддю в Австрії та Україні й виявила, що сьогодні в Україні 65 навчальних закладів різних типів готують педагогічні кадри фізкультурно-спортивного профілю, а в Австрії таких закладів 22, проте у розрахунку на душу населення Австрія майже вдвічі переважає Україну, що, в свою чергу, підтверджує ринкову необхідність підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту (§5.2).

Дисертантка розкрила особливості сучасної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту у закладах профільної середньої, професійної освіти, у педагогічних та профільних фізкультурних закладах вищої освіти за освітньо-кваліфікаційними рівнями «молодший спеціаліст», «бакалавр», «магістр» в Україні й довела в роботі вагомість австрійського досвіду професійної освіти педагогічних кадрів фізкультурно-спортивного профілю як джерела конструктивних ідей, підходів до розбудови системи підготовки фахівців з

фізичного виховання і спорту в поступальній інтеграції в загальноєвропейський освітній простір.

Здобувачка відзначила виваженість державної політики Австрії (нормативна база регламентує ключові елементи й параметри системи професійної освіти фахівців з фізичного виховання і спорту: структуру, організацію, принципи функціонування, типи навчальних закладів відповідно до інноваційних освітніх тенденцій, до змін на ринку праці) щодо правової бази підготовки педагогічних кадрів з фізичного виховання і спорту та вказала на конструктивність заходів із стандартизації освіти й ефективність підходів до посилення варіативності, динамічності, автономії освітніх установ (стр.363-369). О.В. Романчук показала себе досвідченим аналітиком, яка здатна до систематизації, узагальнення значних обсягів фактичного матеріалу, досвіду роботи науковців-теоретиків, освітніх політиків та педагогів-практиків у досліджуваній сфері.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід відмітити деякі дискусійні положення, зауваження, які почасти носять рекомендаційний характер, а також висловити окремі побажання:

1. У дисертації варто було би окреслити територіальні межі дослідження, оскільки на початку ХХ ст. Австрія разом з частиною сьогодишньої Німеччини, Угорщини, Хорватії, Словенії, Австрійським Примор'ям, Чехією, Східною Галичиною, Буковиною, Закарпаттям були інтегровані в Австро-Угорщину (1867-1918), що, відповідно, позначилося на професійній підготовці фахівців різних профілів, в тому числі і на підготовці спеціалістів з фізичного виховання і спорту, позаяк Австрія того часу надолужувала прогалини в освіті й вибудовувала професійну освіту за авторитетною в Європі німецькою моделлю.

2. У другому розділі дисертації авторка виокремлює ключові періоди розвитку системи підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії. Вважаємо, що слід було би чіткіше сформулювати критерії, на основі яких виокремлено означені вище етапи й запропонувати їх. Окрім того, бажано було б дотримуватися більшої однорідності як у назві періодів, так і в їхній характеристиці.

3. У підрозділі 3.1. дисертації представлено загальний опис теоретико-методологічних засад підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії. Відповідно до того, що основу методологічного дослідження становлять світогляд, моделі, методики й алгоритми наукового пізнання, звертаємо увагу на переважну більшість німецьких методологів у філософській, психологічній й педагогічній парадигмах освіти Австрії. Очевидно, що варто було звернути увагу на запозичення німецьких моделей та концепцій, що лягли в основу дослідження.

Доречно зауважити, що В. Брецінка (W. Brezinka), якого вважають авторитетним представником методології наукових студій в Австрії, є знаним німецьким репрезентантом філософсько-педагогічного напрямку.

4. Проаналізована у роботі система підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Австрії включає комплекс ефективних практик. На нашу думку, необхідно було б розкрити шляхи її упровадження у вітчизняну систему підготовки спеціалістів відповідного профілю з метою її модернізації.

5. На нашу думку, у процесі цікавого і глибокого аналізу, спрямованого на обґрунтування підготовки спеціалістів фізичного виховання і спорту в Австрії, варто було б звернути увагу на те, як австрійські заклади реагують на виклики сучасності. Маємо на увазі, в першу чергу, демографічну кризу, пандемію і т.п.

Висловлені зауваження, побажання, дискусійні моменти не применшують високої оцінки наукового рівня дисертації, яка є вагомим внеском у розробку проблемного кола питань історії педагогіки та професійної освіти.

Оцінка змісту й оформлення дисертації та автореферату. Загалом дисертаційна робота Романчук О.В. є змістовно і логічно завершеним, самостійно виконаним дослідженням, яке має очевидну наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Надійність та вірогідність отриманих результатів забезпечена методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних положень, сукупністю методик, адекватних меті та завданням дослідження, репрезентативністю вибірки, апробацією отриманих результатів.

Загальний висновок. Логіка дослідження, послідовність викладу та доказовість положень і висновків надають дисертаційному дослідженню цілісності, повноти, завершеності. Не викликає сумніву теоретичне і практичне значення проведеного дослідження, оскільки отримані результати та представлені узагальнення сприятимуть підготовці фахівців фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності з дітьми і молоддю. Висновки, сформульовані дисертанткою, чітко і повно розкривають за поставленими в роботі завданнями основні надбання та результати дослідження. В опублікованих за темою дисертації працях викладено основні положення, здобуті у процесі наукового пошуку. Зміст дисертації адекватно відображено в авторефераті.

Вважаємо, що дисертаційна робота Романчук Ольги Василівни за темою *«Теоретико-методологічні основи підготовки фахівців фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності з дітьми і молоддю в Австрії (XX – поч. XXI ст.)»* є завершеним самостійним дослідженням, що відповідає вимогам щодо робіт, поданих на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, відповідає вимогам пп. 9, 10, 12-14 Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок присудження наукових ступенів» (затвердженої Постановою Кабінету

Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 зі змінами та доповненнями (Постанова Кабінету Міністрів України №656 від 19.08. 2015 р. щодо докторських дисертацій, наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» №40 від 12.01.2017 р.)), паспорту спеціальності, а авторка дослідження – **Романчук Ольга Василівна** заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов
Тернопільського національного медичного
університету ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України

Особистий підпис _____

завіряю

Заступник ректора з кадрових питань
Тернопільського національного
медичного університету

Федчишин Н.О.